

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра фізіології людини і тварин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 5 від 21.02.2018 р.

ПРОГРАМА

Нормативної навчальної дисципліни
НЕВРОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЛОГОПЕДІЇ

Підготовки - бакалавр

Галузь знань – 01 Освіта

Спеціальність – 012 Дошкільна освіта

Освітня програма – Дошкільна освіта

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни «НЕВРОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЛОГОПЕДІЇ» підготовки бакалавра, галузі знань 01 «Освіта», спеціальності 012 Дошкільна освіта

Розробник: Качинська Т. В., кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізіології людини і тварин

Рецензент: Степанюк Я. А., к.б.н., доцент кафедри зоології

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри фізіології людини і тварин.

Протокол № 7 від 14 лютого 2018 р.

Завідувач кафедри: (проф. Моренко А. Г.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією біологічного факультету.

Протокол № 6 від 15. 02. 2018 р.

Голова науково-методичної

комісії факультету (доц. Дмитроца О. Р.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Протокол № 5 від 21. 02. 2018 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Для студентів денної форми навчання, галузі знань 0101 «Педагогічна освіта»,
напрям підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»

Напрямок підготовки 010101 «Дошкільна освіта»		
Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 «Освіта» 012 «Дошкільна освіта» «Бакалавр» 0101 «Педагогічна освіта» 6.010101 «Дошкільна освіта» «Бакалавр»	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 3-й
		Семестр 6-ий
		Лекції 10 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні 42 год.
		Самостійна робота 60 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Вивчення курсу „Неврологічні основи логопедії” має велике загальноосвітнє значення під час підготовки педагогів. Ознайомлення педагога-початківця з будовою та функціями мозку дасть можливість йому зрозуміти причини порушень мови, письма, читання та слуху їх етіологію, механізми і патогенез.

На сьогодні немало педагогів намагаються виховувати дітей, що мають порушення мови, ігноруючи природу захворювання, резервні компенсаторні можливості, психічні і соматичні особливості організму. Вивчаючи структуру та функції центральної нервової системи, студенти зможуть оцінити складність організації мозку, як високодиференційованої матерії, та зрозуміти механізми мови, письма та читання в нормі і патології.

Курс „Неврологічні основи логопедії” має чітку професійну спрямованість під час підготовки майбутніх педагогів, які орієнтовані на роботу з дітьми. Програмою передбачається вивчення загальних і спеціальних питань з неврологічних основ логопедії, що дозволяє підготувати висококваліфікованих спеціалістів, які мають необхідний теоретичний рівень для роботи з різним контингентом дітей із порушеннями мовлення. Під час вивчення курсу студенти закріплюють основні уявлення про різноманітні форми логопедичних порушень та їх неврологічну основу в дітей дошкільного та молодшого шкільного віку; ознайомляться з лікувально-профілактичними методами впливу при порушеннях мовлення, письма, читання та ін.

Мета курсу: детальне ознайомлення студентів із нейрофізіологічними механізмами мовленнєвої діяльності в нормі та при порушеннях структур центральної нервової системи.

Завдання курсу:

- **методичні:** сформувати у студентів уміння застосовувати теоретичні знання з неврологічних основ логопедії, володіти необхідною термінологією.

- **пізнавальні:** ознайомити студентів зі структурно-функціональними особливостями центральної нервової системи. Дати базові знання про структури головного мозку, що забезпечують реалізацію мови, читання, писання та ін. Дати вичерпну інформацію про причини, етіологію та патогенез логопедичних порушень. Ознайомити з лікувально-профілактичними методами впливу.

- **практичні:** навчити студентів виявляти та правильно класифікувати дефекти у дітей. Сформувати у студентів уміння і навички коректно організовувати навчально-виховний процес під час роботи з дітьми, які мають дефекти мови, читання, писання та ін.

Вивчення курсу «Неврологічні основи логопедії» надасть можливість педагогам правильно класифікувати існуючі дефекти у дітей, коректно побудувати навчально-виховний процес та забезпечити можливість ефективно розвиватися кожній категорії дітей.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

- теоретичні знання з неврологічних основ логопедії;
- поняття і спеціальна термінологія для аналізу симптоматики порушень мовлення;
- розуміння суті і причини мовленнєвих патологій у кожному конкретному випадку;
- пошуку та здобуття навичок щодо індивідуального підходу до кожної дитини з відхиленнями у розвитку мовлення;
- особливості організації центральної нервової системи та функції мозкових структур.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2

Для студентів денної форми навчання, галузі знань 0101 «Педагогічна освіта»,
напряму підготовки 6.010101 «Дошкільна освіта»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лек.	Пр. р.	Конс.	Сам. роб.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Неврологічне забезпечення мовленнєвої діяльності					
Тема 1. Структурно-функціональна організація мозку людини.	30	2	16	2	10
Тема. 2. Неврологічне та психофізіологічне забезпечення мовленнєвої діяльності.	20	2	6	2	10
Разом за змістовим модулем 1	50	4	22	4	20
Змістовий модуль 2. Неврологічні основи мовних порушень					
Тема 3. Неврологічні основи афазії та алалії.	19	2	6	1	10
Тема 4. Неврологічні основи дизартрії.	19	2	6	1	10
Тема 5. Неврологічні основи дизграфії та дизлексії.	16	1	4	1	10
Тема 6. Неврологічні основи порушення темпу та ритму мови. Неврологічні основи мовних порушень, які обумовлені дефектами слуху.	16	1	4	1	10
Разом за змістовим модулем 2	70	6	20	4	40
Усього годин	120	10	42	6	60

Змістовий модуль 1. Неврологічне забезпечення мовленнєвої діяльності

Тема 1. Структурно-функціональна організація мозку людини.

1. Предмет і завдання курсу.
2. Спинний мозок.
3. Головний мозок.
4. Цитоархітектоніка кори головного мозку.
5. Ділянки кори головного мозку.
6. Поняття про первинні, вторинні і третинні проекційні поля та їх значення для мови.
7. Черепно-мозкові нерви.

Тема 2. Неврологічне та психофізіологічне забезпечення мовленнєвої діяльності.

1. Основні фізіологічні процеси в ЦНС.
2. Вчення О. О. Ухтомського про «домінанту». Значення «домінанти» для педагогіки.
3. Поняття про першу та другу сигнальні системи та їх значення для формування мови і вищої психічної діяльності.
4. Три блоки функціонування нервової системи (по А. Ф. Лурія).
5. порушення мови при ураженні нервової системи.
6. Функціональна асиметрія мозку.
7. Вищі коркові функції та їх порушення.
8. Імпресивна та експресивна мови.

Змістовий модуль 2. Неврологічні основи мовних порушень

Тема 3. Неврологічні основи афазії та алалії.

1. Визначення афазії. Роль «основних» зон у формуванні афазій.
2. Класифікація афазій (по А. Ф. Лурія).
3. Характеристика основних симптомів алалії та пояснення їх походження.
4. Механізми алалії.
5. Класифікація алалії: моторна та сенсорна.

Тема 4. Неврологічні основи дизартрії.

1. Форми дизартрії та локалізація ураження в головному мозку.
2. ДЦП та псевдобульбарна дизартрія.
3. Особливості мовних порушень при різних формах дизартрії.
4. Стерта дизартрія та дизлалія.

Тема 5. Неврологічні основи дизграфії та дизлексії.

1. Етіологія дизлексії та дизграфії.
2. Механізм писемної мови.
3. Класифікація дизлексії.
4. Класифікація дизграфії.
5. Симптоматика дизграфії та дизлексії.

Тема 6. Неврологічні основи порушення темпу та ритму мови. Неврологічні основи мовних порушень, які обумовлені дефектами слуху.

1. Види порушень темпу і ритму мови: тахилалія та брадилалія. Причини порушень.
2. Етіологія та механізм заїкання.
3. Причини слухових порушень.
4. Ступені порушення слуху.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Таблиця 3

№ з/п	Тема
1.	Умовний рефлекс як ведучий механізм мови.
2.	Анатомо-фізіологічні механізми мови (голосовий апарат).
3.	Афазія – втрата сформованої мови. Історія вивчення. Значення робіт Брока і Верніке у вивченні афазії.
4.	Алалія – системне недорозвинення мови, яке виникає в результаті ураження сенсомоторної зони кори головного мозку домінантної півкулі в домовньому періоді. Історія вивчення.
5.	Лікувально-корекційні методи впливу при різних формах афазій та алалій.
6.	Дизартрія – несформованість звуковимовної складової мови, яка обумовлена порушенням іннервації мовної мускулатури. Історія вивчення. Віковий аспект виникнення дизартричних розладів.
7.	Профілактика дизграфії та дизлексії.
8.	Заїкання – одна з форм порушень темпу і ритму мови. Особливості судом при заїканні (тонічне та клонічне) локалізація судом. Значення вікового аспекту у виникненні заїкання.
9.	Методи медичного та педагогічного впливу при заїканні. Профілактика заїкання.
10.	Взаємовідношення слуху та мови.
11.	Загальна характеристика центральної нервової системи: будова, структури, відділи.
12.	М'язовий апарат мови.
13.	Чутливість та її патологія.
14.	Рефлекторно-рухова сфера та її патологія.
15.	Передня мовна зона. Еферентна моторна афазія.
16.	Динамічна афазія.
17.	Задня мовна зона. Аферентна моторна афазія.
18.	Сенсорна афазія.
19.	Акустико-мнестична афазія.
20.	Семантична та амнестична афазія.
21.	ДЦП та псевдобульбарна дизартрія.
22.	Особливості мовних порушень при різних формах дизартрії.
23.	Стерта дизартрія та дизлалія.
24.	Значення комплексного корекційного впливу при ДЦП та дизартрії.
25.	Симптоматика дизграфії та дизлексії.
26.	Дизлексія та дизграфія при різних формах патології мови та слуху.
27.	Значення для письмової мови моторних порушень.
28.	Раннє виявлення слухових порушень як профілактика затримки мовного і психічного розвитку.
29.	Особливості судом при заїканні, локалізація судом.
30.	Характеристика невротичного заїкання.
31.	Характеристика неврозоподібного заїкання.
32.	Судинні захворювання нервової системи.

6. ВИДИ (ФОРМИ) ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

Виконання індивідуального науково-дослідного завдання навчальною програмою не передбачено.

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Практичні навички оцінюються за результатами виконання практичних робіт. Максимальна кількість балів за виконання роботи – 1,0 бал (Пр. р. № 1-11, 14, 17-21) та 1,5 бали (Пр. р. № 12-13, 15-16). Загалом за усі практичні роботи – 20 балів. Практична робота може бути оцінена, якщо студент виконав всі завдання, оформив роботу, зробив висновки.

Крім того під час проведення практичних робіт проводиться усне опитування, в результаті якого студент може отримати від 0,5 до 1 балів та 1,5 бали (Пр.р. № 12-13, 15-16). Під час 21 лабораторної роби за усні відповіді студент може отримати 20 балів. Поточний контроль передбачає оцінювання теоретичних знань і практичних навичок студента.

Проміжний контроль (модульна контрольна робота) проводиться письмово. Модульний зріз передбачає розв'язання тестових завдань та відповіді на запитання, які складаються на основі лекційного курсу, практичних занять і питань, які виносяться на самостійне опрацювання. "Ціна" одного завдання визначається залежно від кількості завдань в роботі. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за один модульну контрольну роботу – 30 балів (загалом 60 балів за дві модульні контрольні роботи).

Таблиця 4

Для студентів денної форми навчання, напряму підготовки – 6.010101 «Дошкільна освіта», галузі знань – 0101 «Педагогічна освіта»

Поточний контроль (мах = 40 балів)																	Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів																										
Модуль 1																	Модуль 2																												
Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2																																			
Т. 1.						Т. 2.				Т. 3		Т. 4		Т. 5		Т. 6																													
Пр.р. № 1		Пр.р. № 2		Пр.р. № 3		Пр.р. № 4		Пр.р. № 5		Пр.р. № 6		Пр.р. № 7		Пр.р. № 8		Пр.р. № 9		Пр.р. № 10		Пр.р. № 11		Пр.р. № 12-13		Пр.р. № 14		Пр.р. № 15-16		Пр.р. № 17		Пр.р. № 18		Пр.р. № 19		Пр.р. № 20		Пр.р. № 21		МКР № 1		МКР № 2					
2		2		2		2		2		2		2		2		2		2		2		3		2		3		2		2		2		2		2		2		30		30		100	

Підсумковий контроль – екзамен. Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. При цьому завдання із цих видів контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 100 балів включно.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає іспит у формі усного опитування. При цьому на екзамен виносяться 40 балів, а

бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Для отримання екзамену потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою.

Таблиця 5

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 – 81	C	
67 – 74	D	Задовільно
60 – 66	E	
1 – 59	Fx	Незадовільно

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Анатомія людини : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / [Коцан І. Я., Гринчук В. О., Велемець В. Х. та ін.] – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. – 2010. – 902 с. – (Серія “Посібники та підручники ВНУ імені Лесі Українки”).
2. Анохин П. К. Системные механизмы высшей нервной деятельности. Избранные труды / Анохин П. К. – М. : Наука, 1979. – 454 с.
3. Бадалян Л. О. Детская неврология / Бадалян Л. О. – М. : Медицина, 1984. – 452 с.
4. Бадалян Л. О. Невропатология / Бадалян Л. О. – М. : Академия, 2003. – 367 с.
5. Бурлакова М. К. Стратегия и тактика восстановления речи. Нейропсихологическое введение в логопедию / Бурлакова М. К. – М. : Эксмо-пресс, 2001. – 432 с.
6. Буянов М. И. Системные психоневрологические расстройства у детей и подростков. Руководство для врачей и логопедов / Буянов М. И. – М. : Рос. об-во медиков-литераторов, 1995. – 295 с.
7. Вартанян И. А. Физиология сенсорных систем : [руководство] / Вартанян И. А. – СПб. : Лань, 1999. – 224 с.
8. Власов Т. А. Заикание / Власов Т. А. – М. : Медицина, 1981. – 258 с.
9. Волкова Г. А. Логопедическая ритмика : [для студ. высш. учеб. заведений] / Волкова Г. А. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2002. – 272 с. – (Коррекционная педагогика).
10. Волкова Л. С. Логопедия / Волкова Л. С. – М. : Просвещение, 1994. – 184 с.
11. Гуровец Г. В. Детская невропатология / Гуровец Г. В. – М. : ВЛАДОС, 2004. – 225 с.
12. Данилова Н. Н. Физиология высшей нервной деятельности / Н. Н. Данилова, А. Л. Крылова – М. : Учебная литература, 1999. – 225 с.

13. Дубровинская Н. В. Психофизиология ребенка : Психофизиологические основы детской валеологии : [учеб. пос. для студ. высш. учеб. заведений] / Дубровинская Н. В., Фарбер Д. А., Безруких М. М. – М. : ВЛАДОС, 2000. – 144 с.
14. Епифанцева Т. Б. Настольная книга педагога-дефектолога / Епифанцева Т. Б. – Ростов н/Д : Феникс, 2007. – 470 с.
15. Кучеров І. С. Фізіологія людини і тварин : [навч. посібник] / Кучеров І. С. – К. : Вища школа, 1991. – 327 с. : іл.
16. Лазарєва І. А. Неврологічні основи логопедії: навчально-методичний посібник для студентів дефектологічних спеціальностей. – Луганськ, 2005. – 132с.
17. Левина Р. Е. Нарушение письма у детей с недоразвитием речи / Левина Р. Е. – М. : Учпедгиз, 1961. – 102 с.
18. Леонтьев А. А. Язык, речь и речевая деятельность / Леонтьев А. А. – М. : Медицина, 1969. – 311 с.
19. Лопатинська Н.А. Неврологічні основи логопедії. Курс лекцій / Н.А. Лопатинська Київ. Видавничий Дім «СЛОВО», 2017. – 147с.
20. Лурия А. Р. Основные проблемы нейролингвистики / Лурия А. Р. – М. : Просвещение, 1975. – 172 с.
21. Лурия А. Р. Основы нейропсихологии : [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / Лурия А. Р. – М. : Академия, 2003. – 384 с.
22. Лурия А. Р. Язык и сознание / Лурия А. Р. – М. : МГУ, 1979. – 807 с.
23. Ляпидевский С. С. Невропатология. Естественнонаучные основы специальной педагогики : [учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений] / Ляпидевский С. С. – М. : ВЛАДОС, 2003. – 383 с. – (Коррекционная педагогика).
24. Нейман Л.В. Анатомия, физиология и патология органов слуха и речи: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений / Л.В. Нейман, М.Р. Богомильский; под ред. В.И. Селиверстова. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2001. – 224с.
25. Нейроанатомія : [навч. посібн.] / В. С. Пикалюк, В. О. Гринчук, В. Х. Велемєць, Т. Я. Шевчук – Луцьк : Надстир'я, 2004. – 353 с. : іл.
26. Новоторцева Н. В. Методика развития речи у неговорящих детей : [учебно-методическое пособие] / Новоторцева Н. В. – Ярославль : Изд-во ЯГПУ, 1999. – 61 с.
27. Поляева М. А. Справочник логопеда / Поляева М. А. – Ростов н/Д. : Феникс, 2002. – 445 с.
28. Понятійно-термінологічний словарь логопеда / под ред. В. И. Селиверстова. – М. : Гуманитарный издательский центр ВЛАДОС, 1997. – 400 с. 15В1Ч [5-691-00044-6.
29. Сандригайло Л. И. Анатомо-клинический атлас по невропатологии / Сандригайло Л. И. – Минск : Высш. шк, 1990. – 320 с.
30. Триумфов А. В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы / Триумфов А. В. – М. : Медицина, 1974. – 327 с.

31. Хомская Е. Д. Нейропсихология / Хомская Е. Д. [4-е изд]. – СПб. : Питер, 2005. – 496 с. : ил. – (Серия «Классический университетский учебник»).
32. Хрестоматия по логопедии (извлечения и тексты) : [учеб. пособ. для студ. высш. и средн. спец. пед. учеб. заведений] : в 2 т. / под ред. Л. С. Волковой, В. И. Селиверстова. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. – Т. 1. – 560 с. : ил.
33. Хрестоматия по логопедии (извлечения и тексты) : [учеб. пособ. для студ. высш. и средн. спец. пед. учеб. заведений] : в 2 т. / под ред. Л. С. Волковой, В. И. Селиверстова. – М. : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997. – Т.2. – 656 с. : ил.
34. Цветкова Л. С. Афазия и восстановительное обучение / Цветкова Л. С. – М : Просвещение, 1988. – 205 с.
35. Цветкова Л. С. Методика нейропсихологической диагностики детей / Цветкова Л. С. – М. : Пед. общество России, 2002. – 96 с.
36. Цветкова Л. С. Мозг и интеллект : Нарушение и восстановление интеллектуальной деятельности / Цветкова Л. С. – М. : Просвещение АО – «Учеб. лит.», 1995. – 304 с.
37. Цветкова Л. С. Нейро-психологическая реабилитация больных / Цветкова Л. С. – М. : МГУ, 1985. – 327 с.
38. Чайченко Г. М. Фізіологія людини і тварин : [підручник] / Г. М. Чайченко, В. О. Цибенко, В. Д. Сокур; за ред. В. О. Цибенка. – К. : Вища школа, 2003. – 463 с. : іл.
39. Чиркина Г. В. Дети с нарушением артикуляционного аппарата / Чиркина Г. В. – М. : Просвещение, 1969. – 137 с.
40. Шанько Г. Г. Неврология детского возраста: анатомия и физиология НС, методы исследования / Г. Г. Шанько, Е. С. Бондаренко – Минск : Высш. шк., 1985. – 343 с.
41. Шеремет М. К. Неврологічні основи логопедії : навч. посіб. / М. К. Шеремет, О. В. Боряк. – Суми : ФОП Цьома С. П., 2016. – 252 с.
42. Шеремет М. К. Хрестоматія з логопедії. Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринолалія. / М. К. Шеремет, С. Ю. Конопляста, І. В. Мартиненко – К.: КНТ, 2008. – 380 с

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Загальна характеристика центральної нервової системи: будова, структури, відділи.
2. Спинний мозок.
3. Головний мозок.
4. Цитоархітектоніка кори головного мозку.
5. Ділянки кори головного мозку.
6. Поняття про первинні, вторинні і третинні проєкційні поля та їх значення для мови.
7. Черепно-мозкові нерви.
8. Основні фізіологічні процеси в ЦНС.
9. Вчення О. О. Ухтомського про «домінанту». Значення «домінанти» для педагогіки.

10. Поняття про першу та другу сигнальні системи та їх значення для формування мови і вищої психічної діяльності.
11. Три блоки функціонування нервової системи (по А. Ф. Лурія).
12. порушення мови при ураженні нервової системи.
13. Функціональна асиметрія мозку.
14. Вищі коркові функції та їх порушення.
15. Умовний рефлекс як ведучий механізм мови.
16. Анатомо-фізіологічні механізми мови (голосовий апарат).
17. Імпресивна та експресивна мови.
18. Визначення афазії. Роль «основних» зон у формуванні афазій.
19. Афазія – втрата сформованої мови. Історія вивчення. Значення робіт Брока і Верніке у вивченні афазії.
20. Класифікація афазій (по А. Ф. Лурія).
21. Передня мовна зона. Еферентна моторна афазія.
22. Динамічна афазія.
23. Задня мовна зона. Аферентна моторна афазія.
24. Сенсорна афазія.
25. Акустико-мнестична афазія.
26. Семантична афазія.
27. Амнестична афазія.
28. Характеристика основних симптомів алалії та пояснення їх походження.
29. Алалія – системне недорозвинення мови, яке виникає в результаті ураження сенсомоторної зони кори головного мозку домінантної півкулі в домовному періоді. Історія вивчення.
30. Лікувально-корекційні методи впливу при різних формах афазій та алалій.
31. Механізми алалії.
32. Класифікація алалії.
33. Моторна алалія.
34. Сенсорна алалія.
35. Форми дизартрії та локалізація ураження в головному мозку.
36. Дизартрія – несформованість звуковимовної складової мови, яка обумовлена порушенням іннервації мовної мускулатури. Історія вивчення. Віковий аспект виникнення дизартричних розладів.
37. ДЦП та псевдобульбарна дизартрія.
38. Особливості мовних порушень при різних формах дизартрії.
39. Порівняльна характеристика бульбарної та псевдобульбарної дизартрії.
40. Стерта дизартрія та дислалія.
41. Значення комплексного корекційного впливу при ДЦП та дизартрії.
42. Етіологія дизлексії.
43. Етіологія дизграфії.

44. Механізм писемної мови.
45. Класифікація дизлексії.
46. Класифікація дизграфії.
47. Симптоматика дизграфії.
48. Симптоматика дизлексії.
49. Дизлексія та дизграфія при різних формах патології мови та слуху.
50. Профілактика дизграфії та дизлексії.
51. Значення для письмової мови моторних порушень.
52. Види порушень темпу і ритму мови: тахилалія та брадилалія. Причини порушень.
53. Етіологія заїкання.
54. Механізм заїкання.
55. Заїкання – одна з форм порушень темпу і ритму мови. Особливості судом при заїканні (тонічне та клонічне) локалізація судом. Значення вікового аспекту у виникненні заїкання.
56. Особливості судом при заїканні, локалізація судом.
57. Характеристика невротичного заїкання.
58. Характеристика неврозоподібного заїкання.
59. Методи медичного та педагогічного впливу при заїканні. Профілактика заїкання.
60. Взаємовідношення слуху та мови.
61. Причини слухових порушень.
62. Ступені порушення слуху.
63. Раннє виявлення слухових порушень як профілактика затримки мовного і психічного розвитку.
64. Умовний рефлекс як ведучий механізм мови.
65. Анатомо-фізіологічні механізми мови (голосовий апарат).
66. М'язовий апарат мови.
67. Чутливість та її патологія.
68. Рефлекторно-рухова сфера та її патологія.
69. Судинні захворювання нервової системи.
70. Нейроанатомія мовної діяльності.
71. Нейрофізіологія мовної діяльності.